

UN ALTRE PDU ÉS POSSIBLE?.

ASSOCIACIÓ CATALANA DE TÈCNICS URBANISTES (ACTU)

SUGGERIMENTS A L'AVANÇ DEL PLA DIRECTOR URBANÍSTIC METROPOLITÀ, EXPOSAT AL PÚBLIC PER ACORD DEL CONSELL METROPOLITÀ DE BARCELONA DE 26/03/2019

Joaquim Clusa, economista

Agraït a l'Associació de Tècnics Urbanistes de Catalunya per poder parlar avui, aquí, i al grup que hem treballat l'al·legació, liderats per en Renalias, que ens ha esperonat.

I també agraït perquè ENCARA puc portar un LLAÇ GROC □, sense que me'l facin treure, PER DEMANAR LLIBERTAT I AMNISTIA. □

I disculpes per aprofitar part d'aquest 10 minuts per agrair sincerament a totes les persones que m'han ensenyat a treballar la ciutat i el territori, començant per Ernest Lluch i Ros Hombravella en aquell *Plan Director del Área Metropolitana de Barcelona* fa 55 anys, on vaig començar a estudiar les 7 comarques juntes dels 3200 km² de riu a riu i fer llistats i llistats manuals dels prop de 170 municipis, inclòs el meu poble, i treballar en els escenaris demogràfics a l'entorn dels 6,5 milions d'habitants. La llista d'agraïments són també per a Solans, Solà, Romay, Hortalà, Maragall, García-Duran, Borja, Casassas, Mangada, Leira, Subías, Serratosa, Esteban, Juan, Carrera, Angelet, Acebillo, Roca, Renalias, Ross, Brahams i **García -Bragado**, Meléndez. I també a la col·lega Sara Mur pels 120 projectes fets junts, des del 2004, a Catalunya, Espanya i estranger. I a tothom que ha tingut d'aguantar el meu caràcter esquerp, per dir-ho pietosament, en l'exercici d'aquest art menor que encara és l'economia en el planejament de la ciutat i el territori, com sembla el cas del present PDU de l'Àrea Metropolitana, encara que en una bona part és per culpa nostra.

I per començant per les conclusions, deu ser que per raó d'aquesta feixuga motxilla que VULL DEFENSAR AVUI, com fa 55 anys l'àmbit metropolità gran (la *regió*) pel PDU, en la línia que el *territori mana*, que deia el mestre Casassas, per tal de recolzar * l'espai regional per a les diagnosis i les estratègies claus que els hi és propi al desenvolupament econòmic, les infraestructures, l'habitatge i la mobilitat* que direm a les conclusions de la jornada.

I també per defensar que els POUMs que defineixen el règim jurídic del sòl i, per tant, els potencials d'activitat i residència, no ho siguin per a cadascun dels prop de 170 municipis, sinó per la vintena de *sistemes urbans/Àrees Funcionals*, encara que per l'àmbit central, prefereixo que sigui l'Àrea Metropolitana actual, sencera, per història i realitat territorial.

Perquè cal recordar, anant ja als arguments, que el municipi de Madrid, que sempre ha tingut Pla General, té una extensió de 606 km², extensió semblant a la de la nostra Àrea Metropolitana de 636 i una població resident també semblant, a l'entorn dels 3,3 milions d'habitants. Però ULL que Madrid ja va superar, l'any passat els 2 milions de llocs de treball mentre que nosaltres només en tenim 1,5. Cert que amb els àrbitres a favor, però aquesta diferència de mig milió de llocs de treball compten molt en termes de competitivitat econòmica i nivell de riquesa, quina consecució han de ser uns objectius bàsics de tot planejament territorial.

Vull felicitar a l'**equip redactor del PDU** pels AVENÇOS METODOLÒGICS I D'APORTACIÓ DE CONEIXEMENT INCREMENTAL del document del PDU en discussió. Indosos els 8 ANNEXOS que són importants.

També haig de dir que als annexos me'n hi falten **3, de molt contingut econòmic**: un sobre habitatge que faria de Memòria social, començant pels escenaris **econòmics, un altre, que faria d'informe de sostenibilitat econòmica** per documentar les desigualtats de les bases fiscals municipals, i un **tercer sobre les demandes de sòl i sostre que generen sectors econòmics singulars, com seria el turisme que genera el 12% del PIB regional**.

El primer, el de DEMANDA I NECESSITATS D'HABITATGE (I EN ESPECIAL D'HABITATGE ASSEQUIBLE), hauria de complementar la previsions dites demogràfiques, perquè només són els residents de dia. Pels imprescindibles escenaris econòmics, de partida, que poden ser assolits un any o altre depenent de les bombolles i dels esclats, hauríem de fer servir i afinar els del Pla Territorial del 2010, de fa 9 anys (*per un govern catalanista i d'esquerres*, es va dir), que ja són massa anys. S'han d'elaborar per les ben introduïdes Àrees Funcionals (encara que en lloc de 4, crec que haurien de ser 5, individualitzant el Besòs) i per tota la regió, i que arribaríem a la vintena.

El nou annex de les BASES FISCALS MUNICIPALS faria d'informe de SOSTENIBILITAT ECONÒMICA. Perquè cal documentar aquestes desigualtats són de gran entitat a tota la regió, són produïdes per la desigual distribució de l'ocupació de les zones d'activitat (que hi afegeix ingressos i poca despesa social), la desigual valoració immobiliària i l'habitatge unifamiliar que redueix ingressos. L'exemple paradigmàtic és Barcelona que pot tenir, aproximadament, un 60% més ingressos per habitant que les grans ciutats metropolitanes i unes 3 vegades més capacitat d'inversió per resident. Cal compensar; o fer-ho més que ara, perquè els recursos municipals són també un instrument bàsic de cohesió social.

L'altre annex de caràcter econòmic seria el de demandes de sòl i sostre de sectors singulars. El cas més emblemàtic és el del turisme: un escenari és el creixement vegetatiu del model actual de 7 milions de turistes a Barcelona, però un altre és el *model de Viena* o Roma que tenen uns 10 milions de turistes anuals. Des d'una perspectiva regional, cal considerar també les reserves de sòl per a la vinya o els hivernades, lligats a les necessitats d'aigua i a produccions de qualitat.

La Regió és el mercat real de treball i d'habitatge, dels estàndards de l'experiència internacional, que hauríem d'aplicar. Ho deduïm del bon Annex de comparació entre la població ocupada resident i els llocs de treball localitzats, fent servir la traducció que vaig introduir a finals dels 80 de *resident working population* i *employment located*, del treball d' Smart de 1973.

El municipi de Barcelona té un superàvit equivalent al 24% de llocs de treball ocupats per residents de la resta de la regió metropolitana i de Catalunya. I més enllà dels 15 km, ben fomit de municipis grans, li faltaria un 14% més d'ocupació per equilibrar la seva població ocupada resident. Per tant, ras i curt, els Vallesos, Maresmes i Penedesos, *depenen* dels llocs de treball de Barcelona.

I entre parèntesi, moltes gràcies per haver tancat el contingut dels 150.000 llocs de treball d'empreses multi-centres i que l'afiliació de la Seguretat Social atribueix al domicili de les centrals de Barcelona. Però, el municipi de Barcelona es queda només amb 900.000 llocs de treball, dimensió important, però lluny de les grans ciutats, com París que crec que té més del milió i mig.

Aquests balanços són el resultat de fluxos molt intensos *en els dos sentits de la marxa*, perquè la gairebé totalitat de municipis tenen més de la meitat de la seva població o dels llocs de treball localitzats que surten o entren del municipi; és a dir que *els municipis no són ciutat*.

El bon annex de potencials d'habitatges (165.000) i de llocs de treball (339.000), de l'Àrea Metropolitana, calculats sobre sòl i sense comptar el patrimoni buit, ens ajuden a estudiar el mercat de l'habitatge perquè són un 14% dels existents, i un 23% dels llocs de treball actuals de l'àrea metropolitana central. Són potencials prou significatius, que demanen actuacions de gestió urbana, més enllà del planejament, en rehabilitació i posada en mercat.

Al bon annex de les *previsions demogràfiques 2017- 2042*, en les quals sempre ens hem quedat curts, destaco que en l'escenari moderat *encara dona com a resultat un creixement que sobrepassa el potencial del planejament*, i que tot i comptant els prop de 500.000 habitatges que quedaran buits per demografia, encara necessitaríem 105.000 habitatges nous. Aquests diagnòstics se'ns fan curts si no hi afegim tot l'espai regional, estructurat, sobretot, per Àrees funcionals/ sistemes urbans.

Per tant, els arguments socio-econòmics que ens justifiquen tot l'espai regional per el diagnòstic i per a les propostes, són els 4 següents:

- la *població resident prevista que ni hi cap a l'AMB*,
- les necessitats d'habitatge pel balanç de noves llars que també la superen
- el dèficit net de llocs de treball fora de l'Àrea Metropolitana, que genera una dependència de mobilitat, segurament poc sostenible
- les desigualtats de base fiscal municipal

La PART PROPOSITIVA DEL PDU parteix de 3 grans objectius generals, 10 objectius específics i 60 objectius instrumentals o criteris. No puc deixar de criticar que són tan generals que tant es podrien aplicar a la revisió del PT PMB, pendent i que sembla inexistent al document, com a un POUM de ciutat gran, i poden justificar, com és el cas, qualsevol proposta. De fet les 4 alternatives, inclosa la del planejament vigent (com alternativa *0*) ho aconsegueixen en diferents proporcions, com ho posa de relleu l'avaluació d'alternatives. I posa de relleu com de difícil és avaluar amb una quantitat tan ampla de criteris, si les alternatives no es documenten amb dimensionaments i els criteris no són quantitatius.

Els 6 PLÀNOLS INDICATIUS DE PROPOSTA (estructura blava -11 conceptes-, estructura urbana i social -11 conceptes-, xarxes i infraestructures de mobilitat d'alta capacitat -11 conceptes-, mosaic agro/forestal -5 conceptes-, assentaments urbans -15 conceptes) són ja una bona proporció del POUM futur, especialment en SISTEMES, encara que no en *ZONES DELS DIFERENTS USOS I DIMENSIONATS*. A aquest plànol de proposta també hi trobo a faltar l'espai regional, com a referent: sembla talment que el Pla Territorial del 2010 no imposi cap condicionant. I com a mínim, comparar, en cada cas, les propostes del Pla Territorial, amb els ajustos que fa el PDU, a l'àmbit metropolità.

Però al plànol 6 (PROJECTES METROPOLITANS, ÀMBITS D'OPORTUNITAT I ÀMBITS DE REGENERACIÓ), m'hi faltaria la *llista de les operacions* amb els seus objectius i dimensionats de potencials i necessitats d'habitatge (i habitatge social), població ocupada resident, llocs de treball localitzats i balanç fiscal municipal. De fet, serien els 22@, els Fòrum del Besòs, els Centres Direccional de Cerdanyola, els Carmels o les Marines de la Zona Franca, que són operacions on he tingut la sort de col·laborar-hi, que es proposen.

Esperem poder veure-ho tot completat, aviat. Moltes gràcies.

NOTA: En lletra vermella, els afegits posteriors al text llegit

FONT:

<http://urbanisme.amb.cat/pdu-metropolita/documentacio-avanc>

ÀMBITS	Llocs de treball localitzats 2017	Superàvit / Dèficit amb Població Ocupada Resident	Població Ocupada Resident	% Balançs./ LTL
barcelona	897.777	- 218.898	678.879	-24%
AMB	1.510.376	- 149.407	1.360.969	
RMB	2.195.840	58.867	2.254.707	
Província BCN	2.402.210	55.454	2.457.664	(tb estranger?)
barcelona	897.777	- 218.898	678.879	-24%
resta AMB	612.599	- 69.582	682.090	-11%
resta rmb	685.464	- 90.540	893.738	-13%
resta província	206.370	- 3.413	202.957	
total província	2.402.210	- 55.454		

Font: Annex 6- Avanç PDU- Àrea Metropolitana